

STOMATIT KASALLIGI VA UNI DAVOLASH USULLARI**Rasulova Mohigul Matyoqubovna**

Buxoro davlat tibbiyot instituti

Annotatsiya: Stomatit – og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining yallig‘lanishi hisoblanadi. Stomatit mustaqil kasallik holida kechishi, shuningdek, boshqa kasalliklarning xarakterli (qizamiq, qizilcha, kandidoz) belgisi bo‘lishi mumkin. Yallig‘lanish holati tilda bo‘lsa – glossit, milkda bo‘lsa – gingivit deyiladi, bulardan har birining o‘ziga tegishli belgilari bor. Moddalar almashinuvi kasalliklari (avitaminoz, diabet), nerv va ichki a‘zolar kasalliklari, vitamin yetishmovchiligi, ichki sekretsiya bezlari faoliyatining buzilishi oqibatida ham paydo bo‘lishi mumkin. Chekish, spirtli ichimliklarga ruju qilish, juda issiq yoki juda sovuq, nordon va sho‘r ovqatlar yeyish ham stomatitga sabab bo‘lishi mumkin. Ayrim dorilarga nisbatan sezuvchanlik ortganda, xususan, o‘z-o‘zini davolaganda, balog‘atga yetish davrida, aql tish chiqishi qiyinlashganda ham stomatit ro‘y beradi. Stomatit shakllari har xil bo‘lishiga qaramay, ularning umumiy o‘xshash belgilari bor: og‘iz bo‘shlig‘ining shilliq qavati atrofidagi to‘qimalar shishadi, qizaradi, bezillab turadi, jag‘ osti limfa bezlari kattalashadi.

Kalit so‘zlar: Stomatit, gingivit, kandidoz stomatit, moychechak guli, Solkoseril, Karotolin

Og‘izning shilliq qavati butun organizm ichki organlari hamda tizimlarining ishini va holatini aks ettiruvchi ko‘rsatkichdir. Og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining yallig‘lanish kasalliklari turli yoshdagi bemorlarga ta‘sir qiladigan patologiya hisoblanadi. Og‘izning boshqa kasalliklari kabi shilliq qavatning yallig‘lanish patologiyasi kasal odamga ma‘lum bir noqulaylik tug‘diradi va hayotning odatiy ritmini buzadi: nutq, ovqatlanish, uxlash. Tibbiyot fanlari doktori, professor Sevbitov Andrey Vladimirovich ta‘kidlaganidek, og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatida yallig‘lanish jarayoni turli omillar ta‘siri ostida bo‘lishi mumkin: (bakterial, virusli, yuqumli, travmatik va boshqalar).

Stomatit – bu og‘iz bo‘shlig‘i shilliq epiteliy qavatining yallig‘lanishidir. Odatda, stomatit bolalik bilan bog‘liq kasallikdir. Biroq, hozirgi vaqtda ushbu kasallik kattalarda ham tobora ko‘p kuzatilmoqda. Yallig‘lanish ko‘pincha lablarda, yonoqlarda, tanglayning ichki yuzasida uchrashi mumkin. Ba‘zida stomatit til ostida ham kuzatiladi. Kasallik rivojlanishi sabablari atrof-muhitning salbiy ta‘siri va organizmning immun qobiliyatlarining sustlashishidir.

Stomatit Belgilari

1. Til ostida va yonoq va lablarning ichki qismida qizil dog'lar va yaralar paydo bo'ladi. Ko'pincha, kasallik ushbu shakllanishlar hududida yoqimsiz yonish hissi bilan birga keladi.

2. Keyinchalik, stomatit bilan og'rigan joy og'riqli va shishib ketadi. Agar kasallik bakterial infeksiya tufayli kelib chiqsa, fokal nuqtada qizil halo bilan oval yaralar hosil bo'ladi.

3. Bemorning tish go'shti qon keta boshlaydi, tuprikning intensivligi oshadi va og'izdan yomon hid paydo bo'ladi. Stomatit bilan harorat ko'tarilishi mumkin va bo'yin hududida joylashgan limfa tugunlari biroz oshishi mumkin.

Biror kishi ushbu kasallikka chalinganida, hatto ovqat eyish ham noqulaylik keltiradi va og'riq sindromi bilan birga keladi.

Stomatit qanday davolanadi?

Gigiena qoidalariga rioya qilmaganlikdan kelib chiqqan kataral stomatit va aftalarsiz holda shilliq pardalarning yallig'lanishini juda oddiy uyda davolash mumkin, davolash bir hafta davom etadi. Davolanish davomida tezroq tiklanish uchun agressiv oziq-ovqatlardan vaqtincha tiyilishga (nordon, sho'r, haddan ziyod qattiq, juda issiq yoki sovuq oziq-ovqatlar), va og'izni tez-tez zararsizlantirish vositalari bilan chayishga harakat qilish kerak.

Stomatit infeksiya belgilari bilan yanada jiddiyroq bo'lsa, tish shifokoriga murojaat qilish kerak. Davolash surunkali kasallik rivojlanishini oldini olish, og'riqni kamaytirish, shilliq qavatni tiklash va ikkilamchi kasallikning tarqalishi oldini olish bo'yicha choralarni o'z ichiga olishi kerak.

Og'riq qoldiruvchi moddalar

Stomatitni davolashda asosiysi - og'riqsizlantirish. Buning uchun ibuprofen yoki paratsetamol kerak bo'ladi - bu eng hamyonbop va keng tarqalgan preparatlar. Stomatit oziq-ovqat iste'mol qilishga, so'zlashishga to'sqinlik qilayotgan bo'lsa va bemor uchun jiddiy noqulayliklarni yaratadigan bo'lsa, shifokor og'riq qoldiruvchi mahalliy preparatlarni tayinlanishi mumkin. Umuman olganda stomatitni davolash uchun stomatologlar quyidagilarni tavsiya etishadi:

Og'riqsizlantiruvchi preparatlardan foydalanish - ba'zida og'riq shunchalik kuchli bo'ladiki, inson hatto ovqat ham iste'mol qila olmaydi. Bunday holatda: Geksoral tabletkasini so'rish, og'riqni qoldiradi va tarkibidagi xlorgeksidin borligi uchun antibakterial ta'sir ham ko'rsatadi;

Lidokain Acept - aftoz stomatit holatlarida ham kuchli og'riqni bartaraf etadi;

Yallig'lanishga qarshi vositalar stomtitni davolash asosiy o'rinda turadi.

Xolisal - yallig'lanishga qarshi mahalliy qo'llaniladigan gel;

Ingafitol - og'izni chayish uchun, eritma ko'rinishida bo'ladi;

Kameton – sprej ko‘rinishidagi yallig‘lanishga qarshi vosita, aftoz stomatitlarda yaxshi natija beradi;

Achchiq tosh kukuni – yallig‘lanish jarayonini bartaraf etadi, ya‘ni yarani o‘rab olib quritadi va rivojlanishini to‘xtatadi.

Zamburug‘ga qarshi, virusga qarshi va antigistamin preparatlar faqatgina shifokor tominidan buyuriladi. Ular aynan shu turdagi stomatitlarni davolsh maqsadida foydalaniladi. Masalan: Mikonazol (gel), Naistatin maz – faqatgina kandidoz stomatitlarda qo‘llaniladi;

Asiklovir, oksolin, interferon mazlari – gerpetik stomatitlarda, virusga qarshi ta‘sir ko‘rsatadi;

- Tavegil, Klartin, Loratodin – allergiyaga qarshi ta‘sir etadi.

Stomatitda yallig‘lanish keltirib chiqaruvchi mikroob, virus, zamburug‘ va shu kabilar bartaraf etilgandan so‘ng, hosil bo‘lgan yaralarni bitishini tezlashtiruvchi preparatlar ham qo‘llaniladi. Masalan:

- Karotolin – tashqi qo‘llash uchun, tarkibida A vitamin ko‘p, regeneratsiyani tezlashtiradi;

- Propolis spreyi – epiteliyning tiklanishini tezlashtiradi, yumshatuvchi, og‘riq qoldiruvchi ta‘sir ko‘rsatadi;

- Solkoseril – to‘qimalar regeneratsiyasini kuchaytiradi.

Kattalardagi Stomatitni Qanday Davolash Mumkin

To‘g‘ri va o‘z vaqtida boshlangan terapiya tiklanishning kalitidir. Davolashning davomiyligi bir necha haftaga etadi. Agar kompleks yondashuv qo‘llanilsa, siz kasallik bilan bir necha kun ichida engishingiz mumkin.

Avvalo, siz stomatitning sababini aniqlashingiz kerak. Shifokorga tashrif buyurish shart.

- Davolash mahalliy terapiya bilan ifodalanadi, bu chayish, chayish, og‘iz orqali sug‘orish va malhamlardan foydalanishni o‘z ichiga oladi.

- Shifokor, albatta, bemorga immunitet tizimini mustahkamlashga qaratilgan antibiotiklar, antiviral preparatlar va dorilarni buyuradi.

AN'ANAVIY DAVOLASH USULLARI

1. Stomatit uchun zararlangan hududni vodorod peroksid eritmasi bilan davolash mumkin. Yarim stakan suvga bir choy qoshiq peroksid tushiring. Ushbu eritma bilan yuvish, og‘riqni engillashtiradi.

2. Kalanchoe yallig‘lanishni bartaraf etish uchun ishlatilishi mumkin. Kun davomida Kalanchoe sharbati bilan og‘zingizni yuving. Siz yuvilgan barglarni chaynashingiz mumkin.

3. Og‘zingizni suv bilan suyultirilgan karam yoki sabzi sharbati bilan yuving. Teng miqdordagi sharbatni suv bilan aralashtiring va kuniga uch marta ishlatting.

Agar siz hali shifokor bilan maslahatlashmagan bo'lsangiz va siz an'anaviy tibbiyotga ishonmasangiz, sovuq, issiq va nordon ichimliklar va qattiq ovqatdan bosh tortib, vaziyatni engillashtirasiz. Bir hafta davomida men qirg'ichdan o'tgan ovqatni iste'mol qilishni maslahat beraman. Tish pastasini almashtirish zarar qilmaydi. Ehtimol, u kasallikka sabab bo'lgan.

Bolalardagi Stomatitni Qanday Davolash Mumkin

Afsuski, stomatit bolalarda ham uchraydi. Agar shunday bo'lsa, imkon qadar tezroq bolani pediatrga ko'rsatishga harakat qiling. Faqatgina u tegishli davolanishni tayinlaydi.

Shifokor bilan maslahatlashmasdan davolanish uchun an'anaviy retseptlardan foydalanmang.

1. Yaralar yo'qolgandan so'ng, davolanishni tezlashtirish uchun bolaning og'iz bo'shlig'ini dengiz shimoli moyi yoki Kalanchoe sharbati bilan davolang. Har to'rt soatda og'iz mukozasini kaliy permanganat yoki peroksid eritmasi bilan seping.

2. Agar bolangizda qo'ziqorin stomatiti bo'lsa, og'izni pishirish soda eritmasi bilan artib, og'izda gidroksidi muhit yaratish tavsiya etiladi. Eritmani bir stakan sovutilgan qaynatilgan suvga tayyorlash uchun bir qoshiq soda eritib oling.

3. Travmatik stomatit bo'lsa, og'iz bo'shlig'ini tabiiy antiseptik bilan - romashka yoki adaçayı eritmasi bilan dezinfektsiya qiling.

4. Og'iz bo'shlig'ini rezina lampochka yordamida muntazam ravishda sug'orib turing. Shifokor og'riqni engillashtiradigan malham yoki jelni buyurishi mumkin.

5. Stomatitni davolashda porloq yashil rangdan foydalanish tavsiya etilmaydi. Ushbu preparat mikroblarni yo'q qiladi, ammo shilliq qavatni kuydirishi mumkin, bu og'riqni kuchaytiradi va kasallikning rivojlanishiga yordam beradi. Kiruvchi mahsulotlar ro'yxatiga yod eritmasi ham kiritilgan.

Ba'zi ekspertlar stomatitni o'zi emas, balki uni qo'zg'atadigan sabablarni davolashni talab qilmoqdalar. Shu bilan birga, ular o'z-o'zini davolashdan voz kechishni maslahat berishadi, chunki bolaning tanasi juda nozikdir.

O'z-o'zidan aralashish simptomlarning o'zgarishiga olib kelishi mumkin, bu kasallik tashxisini murakkablashtiradi. O'z-o'zini davolashdan so'ng, oshqozon yarasi ko'pincha jiddiy shakllarga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mohigul Matyoqubovna, [23.03.2023 9:34]
2. Rasulova Mohigul Matyakubovna. (2022). Modern View on the Etiopatogenesis of Chronic Recurrent Aphthosis Stomatitis. Eurasian Medical Research Periodical, 15, 35–39. Retrieved from <https://geniusjournals.org/index.php/emrp/article/view/2806>

3. Mohigul Matyoqubovna, [23.03.2023 9:36]
4. Mohigul Matyoqubovna, [23.03.2023 9:34]
5. Rasulova Mohigul Matyakubovna. (2022). Modern View on the Etiopatogenesis of Chronic Recurrent Aphthosis Stomatitis. Eurasian Medical Research Periodical, 15, 35-39. Retrieved from <https://geniusjournals.org/index.php/emrp/article/view/2806>
6. Mohigul Matyoqubovna, [23.03.2023 9:36]
7. Мохигул Матякубовна, Р. . (2022). МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ХРОНИЧЕСКОГО РЕЦИДИВИРУЮЩЕГО АФТОЗНОГО СТОМАТИТА СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ ПОЛОСТИ РТА. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 1097-1102. извлечено от <http://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/2565>
8. Matyokubovna, R. M. (2023). Diseases of the Mucous Membrane of the Oral Cavity Caused by Prosthetics with Removable Protheses. JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING, 2(3), 84-86.
9. Rasulova, M. (2023). RESULTS OF TREATMENT OF CHRONIC RECURRENT HERPETIC STOMATITIS. Наука и технология в современном мире, 2(5), 42-43. извлечено от <https://www.in-academy.uz/index.php/zdift/article/view/9941>